

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Інклюзивна освіта дітей дошкільного віку»
підготовки бакалавра

Розробник: Семенова Н. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Алендарь Н. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

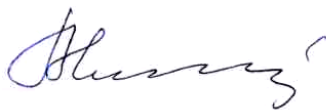

(Семенова Н. І.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Семенов О. С.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	А Освіта А2 Дошкільна освіта Дошкільна освіта перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр 8-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год. Лабораторні ___ год. Індивідуальні ___ год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю залік
Мова навчання		Українська

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	А Освіта А2 Дошкільна освіта Дошкільна освіта перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр 8-ий
ІНДЗ: є		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 6 год. Лабораторні ___ год. Індивідуальні ___ год.
		Самостійна робота 122 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Семенова Наталія Іванівна

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук, доцент

Посада – доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація: 0506775410, Semenova.Nataliya@vnu.edu.ua

Дні занять - <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Алендарь Надія Іванівна

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук, доцент

Посада – доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Контактна інформація – 0974532357, Alendar.Nadiya@vnu.edu.ua
Дні занять – <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компоненту.

Силабус вибіркового освітнього компонента «Інклюзивна освіта дітей дошкільного віку» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Вибірковий освітній компонент «Інклюзивна освіта дітей дошкільного віку» спрямований на формування у здобувачів компетентностей, необхідних для організації якісного інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. У курсі розглядаються теоретико-методичні засади інклюзії, особливості розвитку дітей з різними освітніми потребами, сучасні підходи до диференційованого та адаптивного навчання, а також ефективні моделі співпраці педагогів, асистентів, батьків і фахівців супроводу. Особлива увага приділяється практичним аспектам планування індивідуальної освітньої траєкторії та створення підтримувального, безбар'єрного й толерантного середовища для кожної дитини.

2. Мета і завдання освітнього компоненту.

Мета викладання освітнього компонента: сформувати у здобувачів освіти знання, уміння та практичні навички, необхідні для організації інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти, забезпечення розвитку, навчання та соціалізації дітей з різними освітніми потребами на засадах гуманізму, рівності, толерантності й партнерської взаємодії.

Основними завданнями вивчення ОК «Інклюзивна освіта дітей дошкільного віку» є:

- ознайомити здобувачів з нормативно-правовими засадами інклюзивної освіти та сучасними підходами до підтримки дітей з особливими освітніми потребами (ООП) у дошкільному віці;
- розкрити особливості психофізичного розвитку дітей різних категорій та визначити їхні освітні потреби, можливі труднощі та ресурси;
- сформувати вміння планувати та реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію, адаптувати та модифікувати освітній процес відповідно до можливостей дитини;
- навчити організовувати взаємодію між учасниками інклюзивної команди: педагогами, асистентом вихователя, батьками та фахівцями психолого-педагогічного супроводу;
- розвивати компетентності у створенні безбар'єрного середовища, використанні методів диференційованого й інтерактивного навчання та елементів універсального дизайну в освіті;
- сприяти формуванню толерантних установок та педагогічної етики, готовності працювати з різноманітністю та підтримувати позитивний соціально-емоційний клімат у групі.

3. **Soft skills:** Системне, аналітичне та критичне мислення (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі); дитиноцетризм у роботі вихователя (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб та швидкий підбір оптимальних педагогічних рішень для їх задоволення); комунікативні навички (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу); навички командної роботи (здатність до роботи з оточуючими людьми, до ведення переговорів, до досягнення компромісів); лідерство (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі); креативність (потреба у творчості та естетичний смак); адаптивність та крос-функціональність (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах); емоційний інтелект (здатність розпізнавати емоції у себе та інших людей, розуміння причин зміни емоційного стану, здатність приборкувати емоції).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, Office 365), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: ілюстрація, демонстрація; *практичні*: вправи.

- за ступенем керування навчальною діяльністю: *під керівництвом науково-педагогічного викладача*; *самостійна робота здобувачів освіти*: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

4. Структура освітнього компонента.

Таблиця 3
Денна форма

2	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні та нормативні засади інклюзивної дошкільної освіти						
Тема 1. Поняття, принципи та моделі інклюзивної освіти: еволюція підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами.	12	2		10		
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні та міжнародні стандарти.	14		2	10	2	ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 3. Категорії дітей з різними освітніми потребами: основні характеристики та особливості розвитку.	12		2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 4. Психолого-педагогічна діагностика та виявлення особливих освітніх потреб у дошкільному віці.	14	2	2	10	2	ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 5. Функції та роль інклюзивної команди у закладі дошкільної освіти (вихователь, асистент вихователя, психолог, логопед, батьки, фахівці супроводу).	12		2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Разом за модулем 1	62	4	8	50	4	40
Змістовий модуль 2. Організація інклюзивного середовища та методики підтримки дітей з ООП						
Тема 6. Організація інклюзивного освітнього середовища в ЗДО: простір, середовище, доступність, безбар'єрність.	12	2	2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 7. Індивідуальна програма розвитку (ІПР): структура, розроблення, реалізація та моніторинг виконання.	18		2	10	2	ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 8. Методи та технології роботи з дітьми різних нозологій у дошкільному віці (мовленнєві порушення, аутизм, порушення інтелектуального розвитку, порушення опорно-рухового апарату тощо).	16		2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 9. Педагогічні стратегії підтримки соціалізації та розвитку емоційно-комунікативних навичок	16		2	10	2	ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10

дітей з ООП.						
Тема 10. Взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами: партнерство, консультування, підтримка.	14	2	2	10	2	ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Тема 11. Профілактика професійного вигорання та розвиток інклюзивної компетентності педагогів.	12	2	2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 10
Разом за модулем 2	86	6	12	60	6	60
Всього годин:	150	10	20	110	10	100

Таблиця 4
Заочна форма

1	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні та нормативні засади інклюзивної дошкільної освіти						
Тема 1. Поняття, принципи та моделі інклюзивної освіти: еволюція підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами.	12	2		10		
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні та міжнародні стандарти.	14			12	2	
Тема 3. Категорії дітей з різними освітніми потребами: основні характеристики та особливості розвитку.	14			12	2	
Тема 4. Психолого-педагогічна діагностика та виявлення особливих освітніх потреб у дошкільному віці.	14			12	2	
Тема 5. Функції та роль інклюзивної команди у закладі дошкільної освіти (вихователь, асистент вихователя, психолог, логопед, батьки, фахівці супроводу).	12		2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 25
Разом за модулем 1	66	2	2	56	6	25
Змістовий модуль 2. Організація інклюзивного середовища та методики підтримки дітей з ООП						
Тема 6. Організація інклюзивного освітнього середовища в ЗДО: простір, середовище, доступність, безбар'єрність.	12	2		10		
Тема 7. Індивідуальна програма розвитку (ІПР): структура, розроблення, реалізація та моніторинг виконання.	12		2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 25
Тема 8. Методи та технології роботи з дітьми різних нозологій у дошкільному віці (мовленнєві порушення, аутизм, порушення	12		2	10		ДС, РМГ, УО, ІРЗ/ 25

інтелектуального розвитку, порушення опорно-рухового апарату тощо).						
Тема 9. Педагогічні стратегії підтримки соціалізації та розвитку емоційно-комунікативних навичок дітей з ООП.	16			12	4	
Тема 10. Взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами: партнерство, консультування, підтримка.	16			12	4	
Тема 11. Профілактика професійного вигорання та розвиток інклюзивної компетентності педагогів.	16			12	4	
Разом за модулем 2	84	2	4	66	12	50
ІНДЗ						25
Всього годин:	150	4	6	122	18	100

Примітки: ^{1/} Teams, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРЗ – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема 1. Поняття, принципи та моделі інклюзивної освіти

Проаналізувати кейс ситуації в ЗДО та визначити, які принципи інклюзії в ньому порушені/реалізовані.

Скласти схему або інфографіку «Моделі інклюзивної освіти».

Порівняти інклюзивний, інтегрований та спеціальний підходи (таблиця порівняння, приклади з практики).

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти

Опрацювати один нормативно-правовий документ (на вибір) та підготувати коротке резюме його вимог до ЗДО.

Скласти перелік прав і гарантій дитини з ООП у ЗДО (з посиланням на нормативні акти).

Змоделювати дії педагогічної команди у ситуації порушення прав дитини з ООП.

Тема 3. Категорії дітей із різними освітніми потребами

Розробити коротку характеристику (паспорт) однієї нозології: особливості розвитку, можливі труднощі, сильні сторони.

Проаналізувати відео/опис поведінки дитини та визначити можливі освітні потреби.

Створити добірку методів підтримки (по 3–4) для різних категорій дітей.

Тема 4. Психолого-педагогічна діагностика

Скласти перелік інструментів спостереження за розвитком дошкільника з ООП.

Проаналізувати протокол спостереження (умовний приклад) і зробити висновки.

Розробити фрагмент діагностичної карти для оцінки однієї сфери розвитку (мовлення, моторика тощо).

Тема 5. Функції та роль інклюзивної команди

Розподілити функції між членами команди у конкретній педагогічній ситуації.

Скласти алгоритм взаємодії педагогів, асистента та батьків під час планування ППР.

Провести рольову гру «Засідання команди психолого-педагогічного супроводу».

Тема 6. Організація інклюзивного середовища в ЗДО

Створити план групового простору з урахуванням безбар'єрності.

Проаналізувати освітнє середовище за критеріями фізичної, інформаційної, соціальної доступності.

Розробити рекомендації для педагогів щодо адаптації простору під конкретну нозологію.

Проаналізувати групове середовище ЗДО (на основі фото/опису): що відповідає принципам УДО, що потребує змін.

Розробити один навчальний матеріал у трьох варіантах складності (диференціація).

Скласти чек-лист доступності освітнього середовища для дітей з ООП.

Тема 7. Індивідуальна програма розвитку (ІПР)

Заповнити фрагмент ІПР для умовної дитини (цілі, завдання, стратегії підтримки).

Розробити приклад SMART-цілей для однієї освітньої лінії.

Скласти план моніторингу виконання ІПР (критерії, інструменти, терміни).

Тема 8. Методи роботи з дітьми різних нозологій

Добрати 5 прийомів для роботи з дітьми з РАС, порушеннями мовлення чи ОРА (на вибір).

Розробити фрагмент заняття з урахуванням адаптацій та модифікацій.

Проаналізувати педагогічну ситуацію та визначити, які методи неефективні та чому.

Тема 9. Підтримка соціалізації та емоційно-комунікативного розвитку

Розробити ігрові вправи для розвитку соціальних навичок дітей з ООП.

Скласти план педагогічної підтримки дитини, яка має труднощі у взаємодії з однолітками.

Проаналізувати випадок дезадаптації та запропонувати стратегії поведінкової підтримки.

Тема 10. Взаємодія з батьками дітей з ООП

Скласти пам'ятку для батьків щодо організації розвитку дитини вдома.

Розробити план консультації для батьків (з актуальної проблеми).

Проаналізувати комунікативну ситуацію «конфлікт педагог – батьки» та запропонувати рішення.

Тема 11. Профілактика вигорання та розвиток інклюзивної компетентності педагога

Виконати самооцінку власних ризиків професійного вигорання (на основі короткого опитувальника).

Скласти персональний план саморегуляції та відновлення ресурсів.

Розробити пропозиції для колективу ЗДО щодо формування культури підтримки.

ІV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Загальна оцінка за ОК складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен модуль: поточне оцінювання (аудиторні заняття); самостійна та індивідуальна роботи впродовж семестру. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. Наприкінці вивчення ОК, формою підсумкового контролю є залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом.

Поточний контроль здійснено під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема усне опитування, захист проєктів, експрес-контроль (тестування), перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці 3,4 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи

здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати **100**.

Таблиця 4

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
8	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
6	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
4	Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
2	Оцінюється робота здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

Політика викладача щодо здобувача освіти (щодо відвідування занять): Пропущення лекційних та лабораторних занять дозволяється лише за наявності поважної причини. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, форс-мажор, працевлаштування за фахом тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі з використанням можливостей електронних курсів на платформі Office 365 (Microsoft Teams) за погодженням із викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропущені лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, здобувач освіти відпрацьовує згідно з графіком консультацій шляхом тестового контролю та виконання передбаченого програмою творчого завдання. Дедлайн відпрацювання пропущеного заняття – до закриття змістового

модуля згідно розкладу. Також пропущені заняття можуть бути відпрацьовані шляхом зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з поточного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Зарахування результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), зараховуються за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), які визначають тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах, а також сертифікати, отримані за участь у конференціях, семінарах, тренінгах, підвищеннях кваліфікації, наукові публікації (тези, статті), тематика яких відповідає змісту освітнього компонента (окремій темі чи змістовому модулю) і дозволяє набрати здобувачу освіти певну кількість балів (10 балів за 1 публікацію; за сертифікат зі вказаною кількістю годин зараховуються бали за відповідну кількість аудиторних годин). Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання. Зарахування результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті відбувається відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Він проводиться у формі семестрового заліку та полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, індивідуальної роботи, самостійної роботи. Модульні контрольні роботи не плануються і не проводяться.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Впроваджуємо інклюзію в заклади освіти: посібник для директорів закладів освіти. Державна служба якості освіти України, 2023. 85 с. URL : <https://sqe.gov.ua/inklyuzivne-navchannya-u-shkoli-posibnik> .
2. Державна служба якості освіти. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. 2023. 86 с. URL : https://oplatforma.com.ua/files/news/2023/Inclusia_zaklad_osvity_SURGe_2023_Pedrada.pdf
3. Електронний поради́ник для директора закладу дошкільної освіти «Як створити та розбудувати внутрішню систему забезпечення якості освіти»: <https://sqe.gov.ua/poradnikdlya-direktora-zakladu-doshki/>
4. Інклюзія в ЗДО / Л.А. Швайка, упорядн. Харків. Вид. група «Основа», 2019. 144 с.
5. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру : метод. посіб. / авт. кол. за. ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 228 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/718625/1/IRC_razvorot.pdf
6. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 192 с.
7. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дітей дошкільного віку: монографія. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 345с.
8. Міськова Н.М., Хом'як О. А. Організаційно-методичні особливості підготовки майбутніх педагогів до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти та Нової української школи на засадах наступності. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць. Вип. 2 (24). Рівне: РВЦ МEGУ імені акад. С. Дем'янчука, 2020. С. 57-66.
9. Міськова Н.М., Хом'як О. А., Кирилович О.Ф. Забезпечення наступності в роботі педагогів у інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти і Нової української школи. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 73. 238 с. Т. 1. С. 73-77. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/73/part_1/15.pdf
10. Підтримай себе – підтримай дитину: путівник для батьків дітей з особливими потребами. Методичні матеріали. Авторський колектив проекту «Інклюзивна освіта: крок за кроком», Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 34 с. URL: file:///C:/Users/home/Downloads/Pidtrymaj_Sebe.pdf

11. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с. URL: http://pech-vo.at.ua/OP/Individualna_Programa_Rozvitku.pdf

12. Хом'як О. А. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до впровадження інклюзивної практики в заклади дошкільної освіти. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання. Монографія / за заг. ред. О. О. Красовської. Рівне : видавець О. Зень. 2021. С. 127-164.